

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Dim. G. Maxim. — *Retragerea naționalității române după noua lege din 1924*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție secția I.* — Impărțeală. — Masă succesorală. — Raport. — Cotitatea disponibilă. — Datoriile succesiunii. (Zoe Stavrat cu Dr. St. Possa și alții).

Tribunalul Ilfov, secția I com. — Gaj. — Mărfuri aflate în depozite. — Mașini și instrumente agricole. — Remiterea gajului. (Banca Franco-Română cu C. Vidulescu).

Retragerea naționalității române

după noua lege din 1924

1) *Retragerea naționalității acordată naturalizatului este o creație a marelui război european. Motive.* 2) *Istoricul instituției în România și în Franța. Primele dispozițiuni ale legii române din 1916 sunt o reproducere a legii franceze din 1915 Deosebiri între ambele legi.* 3) *Legea franceză din 1917 cu însemnatele modificări aduse celei din 1915, în formă și în fond. Atribuirea retragerii naturalizării în competența judiciară. Procedura.* 4) *Principiile legii române din 1924 în privința retragerii naturalizării. Articolele 41—43. Iarăși reproducerea literală a legii franceze din 1915.* 5) *Fundamentul retragerii naturalizării. Opiniunea d-lui Wahl.* 6) *Atingerea ce aduce revocarea principiului: „nimeni nu poate fi fără patrie”. Motivația derogățiunii. Laconicele dispozițiuni ale noii legi române.* 7) *Condițiunile retragerii. Admisibilitate în sistemul legii române numai pentru „originarii” Statelor cu care țara este în război. Cetățenii, prin beneficiul legii nu pot fi atinși de retragere. Critica legii. Străinii naturalizați fără stagiul, după articolele 9 și 58 din legea română sunt supuși retragerii. Deosebiri de legea franceză. Neaplicabilitate față de românul care a dobândit calitatea de cetățean, după pierdere, conform articolelor 45 și 46 din lege și nici față de românca devenită străină, care a redobândit cetățenia, după articolul 39 din lege.* 8) *Retragerea nu poate avea loc contra românului care, pierzând cetățenia, a redobândit-o prin naturalizare.* 9) *Lacuna ce prezintă legea nouă față de cei cari simulează o naționalitate neutră. Aplicățiunea legii controlului străinilor din 1921.* 10) *Femei înamorate măritate cu naționali în cursul războiului. Garanția luată de legiuitorul francez.*

1). Imprejurarea că modul dobândirii prin naturalizare a naționalității române a fost prevăzut de legiuitorii noștri prin vechea și noua Constituție arată cu suficientă ce mare preț au pus pe faptul intrării străinilor în cetățenie. Și, dacă potrivit normelor indicate de legislațiile moderne s'a deschis în mod larg porțile cetățeniei, s'a observat în decursul timpului, după cum se arată prin Expunerea de motive a Proiectului legii noi a naționalității, că trebuiesc introduse și dispozițiuni privitoare la retragerea naturalizării, pentru că experiența făcută, atât la noi cât și în alte țări, în timpul marelui război prin care am trecut, a dovedit că unii din cei naturalizați și-au uitat de îndatoririle față de noua patrie, lucrând numai în interesul patriei de origine¹⁾.

Dacă unii din cei naturalizați urmăresc numai diferite situațiuni în patria adoptivă, provocați de interesul momentului, fără sentiment sincer de afecțiune și se dedau, în realitate, în cursul unui război, chiar dela începerea ostilităților, la acte dușmănoase și câte odată periculoase față de noua lor patrie, lucrând în diferite chipuri în favoarea patriei lor de origine, este logic, ca prin o procedură sumară să li se retragă cetățenia de care au abuzat. Ne amintim în timpul marelui război, cum unii din germani, naturalizați români, sub imperiul vechii Constituțiuni, au găsit în legea țării lor de origine mijlocul de a cumula naționalitatea germană și pe cea română și că astfel profitând de măsura echivocă a legii lor, au putut să păstreze credința țării de origine, dându-se la spionaj și alte fapte ce ne-au fost mult dăunătoare²⁾. Și, deci, în fața unei asemenea rea

1) „Expunerea de motive a Proiectului legii naționalității române” din 1924 pag. 72.

2) Prin legea germană Delbrück, din 22 Iulie 1913 se permite cetățenilor germani, dela 1 Ianuar 1914, să devină cetățeni a altei țări, fără a pierde naționalitatea germană, dacă anterior a obținut autorizarea scrisă a guvernului german de a păstra naționalitatea lor. Această lege cu caracter tendentios face parte din numeroasele mijloace abusive și contrar regulilor elementare de bună credință întrebuințate de Marele Imperiu în ultimul război. Ea a determinat pe noul nostru legiuitor să introducă al. 6 al art. 7 după care devin neapți la naturalizare străinii cari după legile țării lor păstrează, cu toată naturalizarea, naționalitatea lor de origine sau ar avea dreptul să o păstreze. În Senatul francez, a urmat interesante discuțiuni cu ocazia votării legii din 1915, ajungându-se la soluțiunea de a se declara obligatorie retragerea naționalității franceze naturalizatului care a redobândit naționalitatea veche sau ori-

credință a străinilor cari dovedesc că reneagă ei însuși naționalitatea ce li s'a acordat, este bine că s'a introdus măsura retragerii unei favori, care dacă înfruntă drepturi, impl. că și datorii. Această retragere, după cum a z s. d. Bernard, raportorul legii similare din Camera franceză se impune, dacă nu vom să lăsăm guvernul dezarmat în fața persoanelor care pot să se acomodeze la cele mai rele manopere, sau care, în tot cazul, sub pavăza naționalității franceze, eludează măsurile, pe care, în interesul patriei, s'a găsit necesar a se lua contra supușilor inamici¹⁾.

Ultimul război a dat deci ocazia unor modificări însemnate în teoria dobândirii și pierderii naționalității și principala consistă în crearea acestei instituțiuni, a *retragerii naționalității* acordată supușilor inamici.

2). Legea din 22 Decembrie 1916 a fost cea dintâi care a determinat la noi în țară condițiunile în care pot fi considerați ca străini, din punctul de vedere al dispozițiunilor privitoare la averile supușilor inamici, ce decretă, precum și a legilor de poliție generală, ordinei publice și siguranței statului, și deci, a fi eliminați din cetățenia română naturalizații *originari* din țările cu care România se găsește sau s'ar găsi în stare de război²⁾.

Această lege este o reproducere a legii franceze din 7 Aprilie 1915, care cuprinde dispozițiuni mai complete asupra materiei.

Din comparațiunea ambelor legiuri se vede că ele prevăd patru cazuri în care naționalitatea română sau franceză va putea fi retrasă. Deosebirea este însă în ce privește condițiunile în care se poate face retragerea, căci pe când legea franceză împarte cazurile de retragere în facultative și obligatorii, legea română le declară pe toate facultative, lăsându-le la discrețiunea Consilului de miniștri, instanță instituită pentru rezolvirea lor³⁾.

Este de observat că după ambele legiuri retragerea

care alta, (*Sirey*, *Lois annotées*, 1915, pag. 914). În privința simpatiei de care s'a bucurat Țara la începutul marelui război, din partea străinilor aflați și unii născuți și crescuți în țară se va consulta: *Vasile Cancicov*, „Impresii și păreri personale din timpul războiului”, 1921, I, pag. 208.

1) Raportul d-lui Bernard în Camera franceză, *Sirey*, 1915 „*Lois annotées*” pag. 913.

2) Legea din Decembrie 1916 a fost desființată prin decretul No. 1627 din Iunie 1918, decret ce a fost abrogat prin decretul-lege No. 3927/918, punându-se din nou în vigoare legea din 1916.

3) Art. 34 al legii din 1916, prevede patru cazuri de retragere:

a) Când se va constata că naturalizatului român își va fi reluat naționalitatea de origine sau a dobândit orice altă naționalitate, precum și în cazul când legea țării lui de origine îi conservă această naționalitate.

b) Când se va dovedi că va fi făcut acte contrarii intereselor ordinei publice sau siguranței Statului român.

c) Când se va dovedi că, în serviciul țării lor de origine sau al ori cărei alte țări, ar fi luat armele în contra României, sau va fi dat un ajutor oarecare țării lui de origine sau ori cărei alte țări, în vederea sau cu ocazia unui război cu România.

d) Când se va dovedi că în caz de război a părăsit țara pentru a se sustrage serviciului militar sau oricărui alt serviciu rezultând din calitatea lui de cetățean român.

s'a dispus prin decret; în Franța, după avizul Consiliului de stat, și la noi, cu avizul Consiliului de miniștri. Numai după prima lege dreptul de recurs este creat la Contencios, fiind formal refuzat acest drept după legea română⁴⁾.

Procedura sumară stabilită după legea română, fără drept de recurs ce ar fi putut da loc la măsuri arbitrare, într-o epocă când pasunile se deslănțuiesc cu repeziciune, și denunțurile neîntemeiate pot să aducă erori, a determinat pe legiuitorul nostru să completeze dispozițiunile legii prin o procedură complementară, ce lipsește în legea franceză, rânduindu-se ca pentru fiecare caz special, să se facă „examinarea situației unei de drept și de fapt” de către o Comisie compusă din trei judecători ai Înaltei Curți de Casație⁵⁾. Legiuitorul român n'a acordat efect retroactiv legii în cauză precum a făcut legiuitorul francez; și, în fine, prin ultimul alineat al articolului 34 a prevăzut formal, ca și în articolul 5 din legea franceză, că retragerea este specială contra aceluia pentru care s'a pronunțat; și nu se poate întinde, pe cale de consecință asupra femeii sau copiilor, afară numai dacă nu s'a dispus aceasta prin decret regal.

3). În aplicațiunea legii franceze din 1915 s'a constatat insuficiența ei, și deci la 18 Iunie 1917 a intervenit modificarea z-sei legi, atât în fond cât și în formă.

În primul loc, în ce privește retragerea facultativă a naturalizării, a prescripției prezumțiuni formale, în baza căror naturalizatului este presupus că a conservat naționalitatea sa de origine (art. 1 § 2); iar, în ce privește retragerea obligatorie a precizat amănunțit ipotezele în care trebuie a fi pronunțată. (art. 1 § 4 și 5).

În ce privește forma, legea franceză din 1917 substitue competenței administrative competența judiciară și organizează o procedură de garanție pentru cei contra căror se cere retragerea naturalizării, cu cercetare detaliată de către un judecător delegat, în urma memoriului naturalizatului (art. 2—99⁶⁾).

1) Art. 34 al. ultim român: „Retragerea naționalității se face prin decret regal publicat în Monitorul Oficial, dat după propunerea Ministerului de justiție, cu avizul prealabil al Consiliului de miniștri, fără recurs la contencios”.

Art. 1 al. 1 din 1915 „Retragerea va fi pronunțată prin decret dat după avizul Consiliului de Stat, și cu recurs la Contencios înaintea acestei jurisdicțiuni. Decretul fixează punctul de plecare al efectelor sale, fără al putea pune în lucrare mai înainte de declarația războiului”.

2) A se vedea decizia ministerului justiției No. 5058 din 18 Iulie 1917, publicată în *Monitorul Oficial* No. 97 din 25 Iulie 1917.

3) A se vedea textul acestei legi în *Sirey*, „*Lois annotées*”, 1917, pag. 537.

Art. 1 al. 2. „Va fi considerat că a conservat naționalitatea sa de origine, afară numai dacă, în timpul războiului, nu servă sau n'a servit în armata franceză, sau dacă n'are sau n'a avut un fiu sub drapelul francez, naturalizatului care, după naturalizare, va avea în țara sa de origine, sau își face unul sau mai multe lăcașuri, dobândiri de proprietăți, sau a participat la întreprinderi agricole, financiare, comerciale sau industriale, sau posedat un domiciliu sau reședință durabilă, și în privința căror, vor exista, pe lângă aceasta, prezumțiuni precise și concordante, rezultând din manifestări exterioare de persistență și legături și legături cu această țară”.

Este de observat dar că prin noua lege franceză retragerea se pronunță de instanța judiciară, după o judecată cu termene scurte, trecând prin ambele grade de jurisdicțiune și prin Casație.

4). Legiuitorul din 1924, cunoscând că dispozițiunile legii din Decembrie 1916 relativă la supușii Statelor cu care România s'a aflat în război, urmează să-și înceteze efectele după încheierea păcii generale, a găsit de cuviință de a reglementa prin texte permanente instituția retragerii naturalizării pentru timp de război, cel puțin în principiile generale.

Prevederea pune în sarcina conducătorilor importanța problemă a apărării naționale; și, în rezolvirea ei, relese tot interesul de a îndepărta dela cetățenie pe acei nedemni, cari au nesocotit angajamentele ce și-au luat față de patria adoptivă. Și, este bine ca această regulă să devină o măsură preventivă de drept comun, pentru orice eventualitate.

Noul legiuitor neținând seamă de progresele realizate prin legea franceză din 1917, a adoptat aproape literal numai dispozițiunile legii române din 1916, alcătuită și ea după cum am arătat, prin reproducerea legii franceze din 1915, înlăturând primul alineat ce prevede cazul retragerii naturalizării pentru acei cari și vor fi re-luat naționalitatea de orgină sau a dobândit orice altă naționalitate, precum și pentru acei a căror lege de orgină, cu toată naționalitatea română, le conservă și vechia naționalitate. Și aceasta, cu drept cuvânt, pentru că legiuitorul din 1924, stabilind între condițiile naturalizării, prin alineatul 6 al articolului 7, și obligațiunea formală pentru naturalizat de a rupe cu totul cu naționalitatea veche nu mai era necesar să prevadă între cazurile de retragere și pe acel special, pe care a căutat să-l îndepărteze, chiar cu ocazia acordării naturalizării.

5). Naturalizarea după cum o definește Weiss este actul suveran și discreționar al puterii publice, prin care o persoană câștigă calitatea de național sau cea de cetățean în Statul pe care o reprezintă¹⁾. Și astfel fiind, întrucât naturalizarea are legătură cu însăși existența și conservarea unui Stat, acesta are tot dreptul de a determina, chiar în urma acordării ei, condițiunile în care pot fi exercitate drepturile și obligațiunile ce le conferă, și deci, chiar revocarea privilegiului, dacă cel care l'a obținut nu-și îndeplinește îndatoririle ce implicit le-a contractat prin intrarea în cetățenie. Instituția retragerii, credem, că nu aduce de loc atingere drepturilor câștigate anterior ale naturaliza-

Art. 1 al. 4. „Va fi reputat că a părăsit teritoriul francez spre a se sustrage unei obligațiuni militare, naturalizatul care, nerespunzând la ordinul de mobilizare va fi declarat nesupus și va fi dispărut dela domiciliul sau reședința sa. Dacă declarațiunea de nesupunere este revocată, reintegrarea în calitatea de francez va fi ordonată fără termen de către tribunalul civil după requizițiunile procurorului Republicii”.

Art. 1 § 5. „Va fi considerat că a dat sau a încercat să dea un ajutor ori care unei puteri inamice, naturalizatului care, va fi contravenit dispozițiunilor legilor regulamentelor și prohibițiunilor edictate în vederea sau cu ocazia războiului, sau va fi pus obstacol sau va fi încercat să pună măsurilor ordonate în interesul apărării naționale”.

1) Weiss, „Droit international privé”, I, pag. 280.

ților pentru că ea le menține; dar, în baza dreptului de apărare, și, în limitele acestui drept, consacra Statului ce le-a concedat putința revocării lor dacă survin împrejurări și fapte din partea naturalizaților, ce le cre-de periculoase însăși existenței sale.

Privit din acest punct de vedere fundamentul instituțiunii retragerii, socotim neîntemeiată obiecțiunea făcută de d. Wahl, care crede că principiul neretroactivității legilor se opune ca deplin drept schimbăr-le survenite în condițiunile exercitiului naturalizării să se aplice și naturalizării deja acordate¹⁾.

6). După cum tot d. Wahl arată în importanța sa operă menționată, textele de retragere ale naționalității aduc atingere unui principiu, pe deplin justificat în dreptul internațional privat, după care naționalitatea nu se poate perde de cât prin dobândirea unei altoia²⁾. Și astfel fiind, se naște întrebarea: Cum poate Statul să revoace, chiar pentru diferite fapte justificate, naturalizarea unui individ, care perduse naționalitatea sa de orgină și ar putea deci să rămână fără o naționalitate bine determinată?

Este adevărat că legiuitorii moderni și dau osteneală de a împăca interesele individuale cu cele ale Statului și a întocmi astfel, pe cât este posibil, regulile care să stabilească fie cărui individ naționalitatea sa, căci numai printr'ansa și găsească forma și reglementarea naturală raporturile sociale care sunt o necesitate a vieții de relațiune; totuși, când interesul general de conservare și apărare o cere, Statul este în dreptul său de a îndepărta pe cetățenii nedemni sau periculoși, fără a se mai ocupa dacă dânsii dobândesc o altă naționalitate. Dealtmîntrelea, și după dreptul comun poate surveni chiar unui român de orgină aceeași situațiune, întrucât după articolul 36 alineatele d și e și după art. 37 din noua lege naționalitatea se perde de un român, în general, prin primirea fără autorizarea guvernului a unei funcțiuni publice dela un guvern străin, prin supunerea pentru oricât de puțin timp la vre-o protecție străină, și prin intrarea în serviciul militar la străini, fără autorizarea guvernului român, așa că în toate aceste cazuri românul rămâne fără altă naționalitate. Intr'un cuvânt, măsura retragerii naționalității la nevoie este justificată; și, toți cei cari rămân fără patrie și merită soarta ce-i așteaptă, în urma călcării celor mai elementare reguli a ținerii angajamentului luat prin jurământ, când a primit cetățenia română.

În lămurirea laconicelor dispozițiuni a noului nostru legiuitor prin articolele 41 și 42 ce sunt reproducerea vechii dispozițiuni a art. 34 a legii din 1916, nu s'a produs în sânul Adunărilor legiuitoare nici o discuțiune, astfel că o îndrumare în interpretarea lor nu găsim decât în Tratatul d-lui Wahl, care comentează, cu multă competență, textele respective din legea franceză³⁾.

Vom urmări cele trei cazuri de retragere a naționalității române, în ordinea lor, studiind apoi chestiunea

1) Wahl, „Droit civil et commercial de la guerre”, I, pag. 120. D-sa adaugă: „Retragerea aduce atingere drepturilor câștigate, dar nici un principiu constituțional nu-l interzice”.

2) Wahl op. cit. I, pag. 117. În Sirey „Lois annotées”, op. cit. 1915, 1917, se găsește discuțiunile urmate în Camerele legiuitoare franceze.

3) Wahl, op. cit. Sect. VIII, pag. 116 și urm.

procedurei și a efectelor retragerii în ce privește familia naturalizatului. O privire generală asupra întregului sistem al legii noi și a lacunelor ce prezintă va complica încercarea noastră.

7). Retragerea, în sistemul admis de noua lege, nu poate avea loc de cât când România s'ar găsi în stare de război cu statul originar al naturalizatului. Aceasta o arată categoric articolul 41. Din acest punct de vedere admitem opinia după care Statele sunt privite a fi în război nu numai de la declarațiunea oficială, ci din ziua începerei ostilităților ce pot exista chiar mai înainte de declarațiune.

Se cere apoi categoric, prin lege, ca naturalizarea să fi avut loc în favoarea unui individ *originar* al Statului cu care România este în stare de război; cciace denotă că originarul altui stat, care a fost cândva naturalizat al statului inamic, și care în momentul războiului este naturalizat român, nu intră în prevederile legii. Articolul 1 al legii franceze completează lacuna atingând de retragerea naționalității franceze atât pe străinul originar cât și pe cel al țării în care el a fost anterior naturalizat¹⁾.

Din textul clar al legii rezultând că retragerea nu poate să atingă de cât numai pe naturalizații originari ai țării dușmane, urmează că nu poate fi aplicată: celor cari au obținut cetățenia prin beneficiul legii, cum este cazul prevăzut de articolele 4 și 40 din lege și al străinei care a devenit româncă prin căsătorie cu un român, și care și menține această calitate, după desfacerea căsătoriei, separație de corp sau decesul soțului. Dispozițiunea legiuitorului din acest punct de vedere poate fi criticată, pentru că o străină care a devenit româncă, prin căsătorie, a obținut-o prin un fel de naturalizare de drept; și, este cel puțin neînțeleasă deosebirea ce o face legiuitorul între o asemenea străină care a devenit româncă, ca efect al căsătoriei, și între aceea care a obținut naturalizarea după cerere, stagiū și numeroase formalități. Mai ales în urma desfacerei căsătoriei, când soția nu mai este în legătură conjugală și este lipsită de copii, se poate întoarce la vechile ei sentimente patriotice, așa că era util de a se lăsa mâna liberă guvernului de a-i retrage cetățenia când s'a arătat nedemnă. Astfel, soția despărțită nu poate fi privată în mod accesoriu de naționalitate, cu toate că bărbatul ei poate fi denaturalizat, în cazul când ea s'a căsătorit cu un străin, naturalizat. În Franța s'a făcut propunere pentru un text de lege, după care naționalitatea franceză să se ridice de drept după divorț, femeii ce a devenit franceză prin căsătorie, cu puțința ridicării și dreptului de creștere a copiilor²⁾.

După sistemul restrictiv admis de noul legiuitor care prin articolele 9 și 58 supune la formalitatea naturalizării cu posibilitate de dispensă de stagiū: pe străinii majori născuți, crescuți și domiciliați în țară, nesupuși unei protecțiuni străine, dacă cer naturalizarea în cursul unui an de la promulgarea legii, pe străinii născuți și crescuți în țară până la vârsta de 21 ani, dacă

cer naturalizarea în cursul unui an dela împlinirea acestei vârste, cât și pe copiii cari aveau 21 ani împliniți în momentul când tatăl lor a dobândit naturalizarea, rezultă că pentru toți aceștia se poate cere retragerea naturalizării. În adevăr, noua lege, în deosebire de legea franceză¹⁾ și de sistemul admis de vechea noastră Constituțiune, exclude pentru toți aceștia dobândirea naționalității române prin binefacerea legii, și menține pentru dânsii procedura comună a naturalizării, prin voiața arbitrară a guvernului. Această nouă situațiune creată acestor naturalizați, dă posibilitate la retragerea naționalității române ce au obținut-o, atunci când dânsii, deși crescuți și născuți în țară, dovedesc că sunt nedemni și nu merită încrederea ce li s'a acordat. Dacă românul poate fi înlăturat din cetățenie în cazuri de indemnitate sau în cazurile de primire a unei funcțiuni străine sau supușenie temporală străină, cu atât mai mult poate fi retrasă cetățenia străinului în condițiunile menționate.

În ultimul loc, este de notat că retragerea referindu-se numai la originarii străini, ea nu poate privi: pe românii și copiii lor cari, perzând calitatea de cetățean, au redobândit-o în condițiunile articolelor 45 și 46 din lege și pe românce, devenită străină prin căsătorie, care a redobândit calitatea de româncă, prin încetarea căsătoriei, în condițiunile articolului 39 din lege.

8). Dar față de un român, care anterior a pierdut naționalitatea română și apoi a redobândit-o, prin naturalizare, poate fi aplicată măsura retragerii dacă s'ar constata că dânsul se află în cazurile prescrise de art. 41 din lege?

În sistemul actual al legiului noastre pierderea naționalității de către un român poate avea loc în cinci cazuri: a) dacă a primit, fără autorizarea guvernului român vre-o funcțiune publică dela un guvern străin; b) dacă s'a supus pentru oricât de puțin timp la vr-o protecțiune străină; c) prin naturalizare dobândită în țară străină; d) prin legitimarea copilului natural de naționalitate română de către un străin; și e) prin intrarea fără autorizarea guvernului în serviciu militar la străini sau prin alăturare la vr-o corporație străină. (Art. 36 al. a-e și art. 37 din lege).

Redobândirea calității de către românul ce a pierdut naționalitatea sa nu poate fi obținută de cât sau prin simpla autorizare a Consiliului de miniștri de a-și stabili domiciliul în țară, după renunțare formală la protecțiunea străină, în primele două cazuri, sau prin naturalizare în celelalte trei ultime.

Distincțiunea ce s'a făcut de către legiuitor de a ușura condițiunile de reintrare în cetățenie a foștilor români după cauzele ce au provocat desnaționalizarea lor, ni se pare logică; căci, se poate întâmpla, în împrejurările grele ale vieții, ca omul să cedeze unor propuneri ce i-ar asigura o situațiune mai bună pentru el și familie, prin o ocupațiune sau desvoltarea unei industrii sau comerț în țară străină; unde, i s'ar cere imperios acceptarea cetățeniei locale; și acesta a plecat cu gândul de a reveni în patrie, mai bogat și mai cult spre a fi d'n noi folositor compatrioților săi. Astfel, expatriarea n'a fost călăuzită de lipsa iubirii de țară ci de nevoia ce simte fiecare pentru progresul său și al

1) După cum arată d-l Wahl, această însemnată modificare a legii din 1915, a fost introdusă de Senatul francez. op. cit. pag. 122.

2) Wahl, op. cit. pag. 130.

1) Art. 9 cod. civ. francez.

familiei, în cât, dezertorul revenind, dovedește continuitatea legăturii ce îl unea de țară și neam.

Legiuitorul a ținut seamă de asemenea situațiuni. Cu tot altfel se prezintă cazurile celorlalți, a căror înstrăinare de țară presupune sau o legătură mai intensă cu țara în care s'a încetățenit în urma adopțiunii, naturalizării sau a servirii în armată sau în orice altă instituțiune.

În ultimele trei cazuri, deși românul a redobândit cetățenia prin naturalizare, și în urmă în caz de război el se arată nedemn față de țara ce l'a îmbrățișat și reprimă, nu-i va putea fi retrasă naționalitatea, căci, după cum am arătat, noua lege atinge numai pe originarii străini. Această soluțiune se dă și în Franța, în aplicațiunea articolului 1 a legii din 1917. Proiectul de lege depus în Senatul francez, în 1922, ca modificare a legii din 1917, refuză iarăși, orice acțiune în retragerea naționalității franceze contra indivizilor francezi prin naștere sau prin binefacerea legii¹⁾.

9). S'a observat în timpul războiului și Analele Ministerelor dovedesc că mulți inși cari aparțineau unei naționalități cu care țara era în stare de război și-au procurat acte constatatoare că aparțin unei naționalități neutre, și că sub aparența acestor acte deghizate, s'au prezentat în țară, dedându-se la uneltiri protivnice. Credem că noul legiuitor n'a ținut seamă de experiența trecutului, întru cât n'a prevăzut o măsură corectoare în contra lor, prescriind un text expres în sensul stabilirii unui principiu după care în timp de război orice persoană să poată fi considerată ca posedând naționalitatea sa de origină²⁾.

Și, în adevăr, întru cât după termenii formali ai articolului 41, retragerea nu poate avea loc de cât contra unui naturalizat român supușii statelor neutre, chiar originarii ai naționalității dușmane, nu intră în cazurile legale. Totuși, unui asemenea străin administrațiunea îi poate aplica dispozițiunile articolelor 7 și 11 al legii controlului străinilor din 1921, deosebit de măsura expulzării.

10). Legea franceză din 18 Martie 1917 a adăus încă o măsură temporală pentru durata ostilităților în privința femeii supuse unei națiuni inamice, care, căsătorindu-se cu un francez, nu poate să obțină de drept naționalitatea soțului său, în condițiunile art. 12 din codicele civil francez, identic cu art. 4 al legii române din 1924, decât numai dacă căsătoria este prealabil autorizată de Ministerul de justiție. Lipsa de autorizare nu constituie însă, de cât o împiedicare prohibitivă și căsătoria rămâne validă³⁾.

Inconveniențele ce se pot isca prin situațiunea creată unor asemenea femei, care, în satisfacerea unor interese protivnice țării, ar căuta să intre în cetățenia română, pot surveni și la noi, în cursul ostilităților, în cât garanția luată de legiuitorul francez ne pare bine venită.

(Va urma).

Dimitrie G. Maxim

Președinte la Curtea de apel

1) „Revue trimestrielle de droit civil”, 1923, pag. 234.

2) *Pălet*, op. cit. I, pag. 243. Acest distins autor, arătând că aceeași lacună există și în ultima lege franceză din 1917, adaugă: „Este ușor, în adevăr, ca un supus inamic să dobândească naționalitatea unui stat neutru și să vină astfel pe teritoriul nostru, protejat prin o calitate neatacabilă”.

3) *Sirey*, op. cit. 1917, pag. 473.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența de la 5 Decembre 1923

Președinte a d-lui Gh. V. Buzdugan, Președinte

Zoe Stavrat cu D-r St. Possa și Maria Petrov.

IMPĂRTEALĂ.— MASSĂ SUCCESORALĂ.—CUPRINDEREA ÎNTREGEI AVERI A LUI DE CUJUS.—ART. 737 ȘI UM. C. CIVIL.

IMPĂRTEALĂ.— RAPORTUL IMOBILELOR.—PLUS VALUTA.—CHELTUELILE UTILE ȘI NECESARE.—DREPTUL CELUI CE RAPORTEAZĂ.—ART. 765 ȘI 766 C. CIVIL.

IMPĂRTEALĂ.—COTITATE DISPONIBILĂ.—DATORIILE SUCCESIUNEI.—ART. 819 C. CIV.

1) Din moment ce, potrivit principiilor cari guvernează materia împărțelii, *massa succesorala* trebuie să cuprindă—dacă părțile o cer—întreaga avere a lui *de cujus*, instanța de fond nu poate să nu socotească în averea defunctului, parte din averea mobilă cuprinsă în inventar, pe motiv că acea avere n'ar avea o valoare importantă, fără că prin aceasta să nu comită un exces de putere.

2) Legiuitorul român nemai reproducând în art. 766 cod. civ. partea referitoare la plus valuta din textul corespunzător francez, care a dat loc la discuțiuni în Franța, este evident că a voit să înlăture posibilitatea unor atari discuțiuni la noi și să invedereze că a înțeles să mărginească dreptul donatarului, care raportează la *massa succesorala* imobilul ce i s'a dat, numai la cheltuelile utile și necesare.

3) Potrivit art. 849 c. civ. datoriile succesiunii privind pe toți moștenitorii, nimic nu se opune ca testatorul să dispună ca o parte din ele să fie suportată de beneficiarul cotității disponibile.

No. 1232 — Casată în urma recursului făcut de Zoe Stavrat decizia Cu tei de Apel din Iași S. I. cu No. 46/922 în proces cu D-r St. Possa și Maria Petrov.

S'au ascultat D-ni avocații M. Apostoleanu pentru recurența și D. Alexandresco pentru intimați.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Zoe Stavrat în contra deciziei Curții de Apel Iași S. I. a No. 46/922.

Având în vedere motivul I de casare astfel formulat:

„Exces de putere, Violarea art. 728 și urmă 841 și urm”. c. civ., nemotivare.

Având în vedere că din dosarele instanțelor de fond rezultă, că recurența a intentat la Trib. Iași acțiune pentru esire din indiviziune contra fraților săi, intimați în

recurs, Dr. St. Possa și Maria Petrov, prin care cere ca averea rămasă pe urma defunctului lor părinte-economul G. Possa — să fie împărțită în trei părți egale ținându-se seama de valoarea acelei averi din momentul deschiderii succesiunii, iar la raportul dolei sale imobiliare, — o vie în Comuna Buciumului, să se aibă în vedere, conform art. 766 cod. civ. toate îmbunătățirile ce i-a adus, precum și prețul rescumpărării embaticului. Că înaintea Tribunalului intimatul St. Dr. Possa a prezentat două testamente mistice, unul cu data din 12 Ianuarie 1918 prin care defunctul G. Possa a împărțit între cei trei fii ai săi întreaga lui avere mobilă și imobiliară și un altul cu data de 19 Februarie — intitulat codicil — prin care dispune că în caz când primul testament se va anula de vreuna din fiicele sale, atunci ele să raporteze întreaga lor zestre, iar partea disponibilă să revină fiului său Dr. St. Possa; că în procesul astfel angajat, intimata Maria Petrov a făcut cerere de intervenție prin care pretinde că în caz când Dr. St. Possa se va servi de cele două testamente, atunci să se constate, că ele sunt nule, de oarece i-au atins rezerva și în consecință, să se procedă conform art. 778 cod. civ. la împărțirea averii în părți egale, iar în subsidiar a cerut, să i se completeze rezerva; că Tribunalul a admis în principiu atât acțiunea principală cât și cererea de intervenție și ordonând esirea din diviziune a moștenitorilor Possa, hotărăște că cotitatea disponibilă de 1/4 din întreaga avere succesorală se cuvine intimatului St. Possa și constată între altele, că averea mobilă, rămasă pe urma defunctului, se compune numai din efectele prevăzute în inventarul dela dosar și din suma de 20393 în numerar; că, în contra acestei hotărâri făcând apel, pe deoparte intimatul Dr. St. Possa și pe de altă parte recurenta împreună cu intimata Maria Petrov, înaintea Curții de Apel acestea două din urmă au pretins că Tribunalul a omis dela împărțirea averii mobiliare trecută în inventar la No. 22—48 și în consecință au cerut ca acea avere să fie cuprinsă în masa succesorală; că Curtea de Apel a înlăturat această cerere motivând că mobilierul, hainele, icoanele și celelalte lucruri prevăzute în inventar nereprezentând o valoare importantă, urmează a fi scoase din masa succesorală, întru cât parte din ele au fost dăruite de moștenitori, iar icoanele au fost dăruite pe la Biserici, astfel cum a hotărât defunctul.

Considerând că recurenta susține că această soluțiune nu este motivată și este dată de Tribunal prin exces de putere și cu violarea art. 728 și 841 cod. civ.

Considerând că unul din principiile fundamentale care guvernează materia împărțelii este, că masa succesorală trebuie să cuprindă — din moment ce părțile o cer — întreaga avere a lui de cujus (art. 737 și urm. cod. civ.).

Că în specie deci, numai violând acest principiu, Curtea de fond a putut respinge cererea recurentei ca în averea defunctului să se socotească — cel puțin, în valoarea ei — și averea mobilă prevăzută în inventar la No. 22—48, motivul adus, că acea avere n'ar avea o valoare importantă, fiind arbitrar și nejuridic și nepuținând prin urmare justifica soluțiunea dată.

Că această soluțiune nu se poate susține nici pe consideratiunea, că moștenitorii ar fi dăruit averea mobi-

liară în discuțiune, de oarece în deciziunea atacată nu se arată și din dosar nu rezultă dovada, că și recurenta ar fi consimțit la acea donațiune, pe care ea o contestă, și deci numai prin exces de putere bazându-se pe un act care nu-i era opozabil, instanța de fond a putut respinge cererea recurentei, ca în masa succesorală să se cuprindă întreaga avere mobilă lăsată de defunct.

Că deci motivul I de recurs este fondat.

II) Având în vedere motivul II de recurs:

„Violarea art. 849 c. c. Greșită interpretare a legii.

Având în vedere că după ce stabilește că acțiunea recurentei este o acțiune în împărțea, Curtea de fond decide că recurenta este obligată să raporteze via sa zestrală din comuna Buciumeni după valoarea ei din momentul deschiderii succesiunii, micșorată cu suma de 15000 lei, care reprezintă cheltuielile utile și necesare făcute de recurentă, argumentând că conform art. 766 cod. civ. numita nu poate avea drept decât la aceste cheltuieli, iar nu plus valuta câștigată imobilului prin îmbunătățirile ce i-a adus.

Considerând că, prin motivul de casare, recurenta susține, că nerecunoscându-i dreptul la întreaga plus valuta, Curtea de Apel a violat art. 766 și 849 cod. civ.

Considerând că legiuitorul român ne mai reproducând în art. 766 cod. civ. partea referitoare la plus valuta din textul corespunzător francez, care a dat loc la discuțiuni în Franța, este evident că a voit să înlăture posibilitatea unor atare discuțiuni la noi și să învedereze că a înțeles să mărginească dreptul donatarului numai la cheltuielile utile și necesare.

Că, în speță, Curtea de Apel recunoscând recurentei dreptul numai la aceste cheltuieli, a făcut deci o justă aplicare art. 766 cod. civ. și n'a violat nici art. 849 cod. civ. care reglementează modul cum să se calculeze cotitatea disponibilă, de oarece și în ipoteza acestui text — în lipsa altei dispozițiuni — au a se aplica tot regulile prescrie de art. 766 în cazul când donatarul va fi adus îmbunătățiri imobilului ce i-a fost dăruit de testator.

Că deci motivul II de recurs e neîntemeiat.

Având în vedere motivul II de recurs tras din violarea art. 887 c. civ. și a dispozițiilor precise ale testamentului.

Având în vedere că înaintea Curții de Apel recurenta a obiectat că, conform clauzelor testamentului, cheltuielile de înmormântare urmează a fi scăzute din cotitatea disponibilă, ele privind pe intimatul Dr. St. Possa, că Curtea decide însă că aceste cheltuieli se vor suporta de toți moștenitorii conform art. 849 cod. civ. care dispune că cotitatea disponibilă se calculează după scăderea tuturor sarcinilor succesiunii, între care intră și cheltuielile de înmormântare.

Considerând că dacă în adevăr conform art. 849 cod. civ. datorile succesiunii privesc pe toți moștenitorii, nimic nu se opune ca testatorul să dispună ca o parte din ele să fie suportată de beneficiarul cotității disponibile.

Că așa fiind, din moment ce în speță recurenta susține că prin testament defunctul Gh. Possa a pus cheltuielile de înmormântare în sarcina intimatului, Curtea de Apel era datoră, ca examinând dispoziți-

nile testamentare, să decidă dacă apărarea recurenței era sau nu întemeiată și deci numai prin exces de putere, nesocotind această apărare, a ajuns la soluțiunea chestiunii, bazându-se exclusiv pe dispozițiunile codului civil.

Că deci, acest al treilea motiv de recurs este fondat. Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL ILFOV, S. I com.

Audiența de la 2 Iulie 1924

Președenția D-lui Constantin Cătuneanu

Banca Franco-Română cu Constantin Vidulescu

GAJ.— REMITEREA REALĂ A LUCRULUI GAJAT.— MĂRFURI APLATE ÎN DEPOZITE.— PREDAREA LOR.— ART. 480 C. OM.
GAJ.— FRUCTE PRINSE PE RĂDĂCINA.— MATERII PRIME ÎN CURS DE FABRICAȚIE.— ART. 480 C. COM.

1) Remiterea reală și efectivă în posesiunea creditorului a lucrului gajat, fiind o condițiune esențială pentru existența contractului de gaj, urmează că atunci când tradițiunea gajului este materialmente imposibilă, fie că ar fi vorba de mărfuri sau cereale cari se găsesc depuse în magazii sau silozuri, trebuie să se predea creditorului sau titlul de credit care reprezintă marfa depusă, sau cheile depozitului unde se află acea marfă, și astfel gajul să treacă și să fie lăsat în custodia creditorului sau a unui prepus al acestuia, care poate fi chiar administrația silozurilor sau antrepozitelor unde se află marfa.

2) Potrivit art. 480 c. com. o singură derogățiune se face de la principiul tradițiunii efective în mâinile creditorului a lucrului gajat, și anume când sunt constituite în gaj produsele solului pendinte încă pe rădăcini sau deja culese, precum și materiile prime în curs de fabricațiune sau deja fabricate și aflate în fabrică sau depozite, însă în acest caz, pentru validitatea actului de gaj, trebuiesc îndeplinite formele cerute de art. 480 c. com.

No. 634 — Admisă opoziția făcută de către Constantin Vidulescu în contra Ordonanței Prezidențiale de vânzarea gajului cu No. 5157 din 2 Aprilie 1924 în proces cu Banca Franco-Română.

S'au ascultat D-nii avocații Gh. Iuliu pentru oponent și D. Ghimpău pentru Banca intimată.

Tribunalul,

Având în vedere opozițiunea făcută de numitul Constantin Vidulescu, prin petițiunea înregistrată la No. 17588 din 17 Aprilie a. e. în contra ordonanței prezidențiale a acestui Tribunal, cu No. 5157 din 2 Aprilie a. e.

Având în vedere cererea făcută de Banca Franco-Română prin petițiunea înregistrată la No. 15125 din 1 Aprilie a. e. prin care se cere încuviințarea vânzării obiectelor și animalelor gajate de C. Vidulescu în calitate de debitor al numitei bănci.

Având în vedere ordonanța prezidențială a acestui Tribunal cu No. 5157 din 2 Aprilie 1924 prin care conform dispozițiilor art. 482 c. com. se încuviințează scoaterea în vânzare a obiectelor gajate de debitorul C. Vidulescu.

Având în vedere că din actele aflate la dosar precum și din susținerile orale ale părților se constată în fapt cele ce urmează:

La data de 25 Noembrie 1921 Banca Franco-Română deschide un credit de cont-curent până la concurența sumei de 150.000 lei pentru și în numele lui C. Vidulescu.

Acest contract de cont-curent este garantat prin gaj, constituindu-se în gaj mașini agricole și vite de muncă după moșia Bora de jos, județul Ialomița, al cărei arendaș era debitorul.

Contractul de cont-curent astfel garantat prin gaj, este autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat la data de 25 Noembrie 1921.

Debitorul nerespectându-și obligațiunile sale la termen, banca creditoare cere Tribunalului executarea gajului, iar Tribunalul autorizând această executare se provoacă opozițiunea de față.

Având în vedere că debitorul C. Vidulescu, susține opozițiunea de față pe următoarele trei motive:

1) Că nu datorează băncii Franco-Române, suma de lei 95000 după cum pretinde banca, dar o sumă inferioară acesteia;

2) că banca creditoare nu avea dreptul de a cere executarea gajului, dar în prealabil necesita a-și valorifica și lichida creanța și ulterior a cere această executare.

3) că în speță contractul de gaj nu este valabil, nefiind făcut conform dispozițiilor precise ale legiului.

Având în vedere că astfel fiind, urmează a se analiza în speță motivele opozițiunii de față.

Considerând că contractul de gaj este un contract real, prin care debitorul sau un terțiu remite creditorului un lucru mobil, atribuindu-i dreptul de a se achita asupra acestui obiect, cu preferință în raport cu ceilalți creditori.

Considerând că acest contract de gaj nu este perfect, atât timp cât creditorul nu se află în posesiunea obiectului gajat, de oarece numai din acest moment intră în patrimoniul creditorului obligațiunea de conservare și de restituire, dreptul de retenție și de vânzare, care sunt esențiale contractului de gaj, tradițiunea obiectului gajat fiind necesară nu numai pentru existența acestui privilegiu, dar chiar pentru existența contractului de gaj, necesitând deci remiterea reală și efectivă a obiectului, astfel încât debitorul să nu mai poată dispune de acest obiect.

Considerând că, în speță, pentru garantarea contului curent s'a gajat băncii Franco-Română următoarele mașini agricole și anume: o garnitură de treierat; patru semănători; patru pluguri; două brazde; în plus fiind constituite în gaj; cinci căruțe; 38 vite mari cornute; 320 oi și berbeci și șapte cai.

Considerând însă că aceste obiecte constituite în gaj, au fost prin însăși contractul de gaj, lăsate în custodia debitorului care urma a răspunde de înstrăinarea lor.

Considerând că astfel fiind, una din condițiile esențiale existenței contractului de gaj și anume desesizarea debitorului de obiectele gajate și punerea creditorului în posesiunea lor, nu a avut loc.

Considerând că altfel fiind, ne existând în speță această remitere reală și efectivă constituirea gajului nu a avut loc de oarece în patrimoniul creditorului Banca Franco-Română, nu s'a născut cea obligațiune de conservare și de restituire precum și dreptul de retenție și de vânzare, care sunt de esență însăși a contractului de gaj.

Considerând că în speță s'ar putea obiecta de Banca creditoare că această tradițiune a obiectelor gajate, anume că o remitere reală și efectivă materialmente nu putea avea loc.

Considerând că sunt cazuri când se constituie în gaj, mărfuri sau cereale, care se găsesse depuse în magazii sau silozuri și că în atare ocazii de asemenea nu ar fi posibilă materialmente o remitere reală și efectivă, sau mai bine zis o tradițiune de la mână la mână.

Considerând însă că în atare cazuri constituirea gajului se efectuează sau prin remiterea titlului de credit care reprezintă marfa depusă în silozuri sau antrepozite și care se numește „warant” intrând în posesiune creditorului prin remiterea însăși a titlului, fie nominal, fie la ordin, fie la purtător cu mențiunea pentru cauză de garanție, constituind astfel o tradițiune care naște în patrimoniul acestuia obligațiunile și drepturile inerente contractului de gaj, sau prin remiterea cheilor depozitului unde s'ar afla eventual mărfurile sau cerealele, care remitere ar avea aceleași efecte.

Considerând că în atare cazuri obiectele constituite garanție, sunt lăsate în custodia creditorului sau eventual unui prepus al acestuia, unui mandatar, care ar putea fi chiar administrația silozurilor sau antrepozitelor sau un terțiu, mandatar al creditorului.

Considerând însă că în unele cazuri obiectele gajate pot fi puse în posesiunea unui terțiu ales de părți (art. 480 al. I c. comercial).

Considerând că deasemenea când obiectele gajate se află în depozite publice sau în magazine aparținând comisionarilor, creditorul este presupus că are în posesiunea sa obiectele gajate. (v. art. 480 al. II c. comercial).

Considerând că legiuitorul nostru o singură derogatiune a introdus în cod și anume numai în cazuri când s'ar constitui în gaj, produsele solului pendinte încă prin rădăcini sau deja culese, precum și materii prime industriale, în curs de fabricațiune sau deja fabricate și aflate în fabrică sau depozite, pentru care caz nu se cere luarea din posesiunea debitorului sau constituențului a obiectelor gajate, această constituire în gaj efectuându-se însă după prealabile formalități. (v. art. 480 al. III c. comercial).

Considerând însă că această derogatiune este de stricță interpretare și s'a admis ca o protegiere și încurajare a intereselor agriculturii sau industriei, neputându-se extinde la alte cazuri și aceasta în baza adagiului, „ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”.

Considerând că deci în speță chiar dacă nu putea avea loc o remitere de la mână la mână a obiectelor gajate, debitorul urma a fi desesizat de posesiunea acestor obiecte care nu puteau în baza principiilor mai sus expuse rămâne în custodia sa.

Considerând că astfel fiind, urma ca ori părțile contractante, în speță creditoarea bancă Franco-Română, și debitorul Constantin Vidulescu, să fi ales un terțiu care să fi fost pus în posesiunea obiectelor gajate și deci să le fi avut în custodie, sau ca eventual creditoarea să fi intrat în posesiunea gajului printr'un prepus, un mandatar al său, care ar fi avut și custodia în numele și pentru creditoare.

Considerând că astfel fiind, este o imposibilitate ca debitorul să fi rămas în posesiunea și custodia gajului, răspunzând de înstrăinare, după cum în speță s'a constituit acest gaj, care urmează deci a fi considerat ca inexistent.

Considerând că devine inutil a discuta în speță celelalte motive ale opozițiunii de față, de oarece acest contract de gaj este nul și urmează deci a se admite opozițiunea de față numai pe acest motiv.

Pentru aceste motive, redactate de d. judecător supleant Raoul Mărgăritescu, admite opoziția.

Semnați: C. Cătuneanu, R. Mărgăritescu

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a'i trimite costul abonamentului rămas neachitat.